

SPORT & INTERSEKSE/DSD

Topatletes mogen van IOC en IAAF een niet te hoog androgeenniveau hebben.

In Nederland heeft het NOC*NSF zich hierbij aangesloten. Sportsters met een androgeenniveau dat in het mannelijk bereik ligt, zijn verplicht een medische behandeling te ondergaan voordat zij weer mogen meedoen aan de vrouwencompetitie.

Inmiddels ligt deze eis onder vuur.

Ethici, sociaal wetenschappers en intersekte/DSD-belangenorganisaties trekken de redelijkheid in twijfel en onlangs hebben ook onderzoekers van de IAAF aangegeven dat de gehanteerde grenswaarde geen wetenschappelijk onderbouwing kent.

Dat artsen die betrokken zijn bij de gendertest zich ook bemoeien met de medische behandeling van de sportvrouwen, is een bijkomend probleem. Artsen die de eisen van de sportorganisaties hanteren, kunnen onmogelijk de best mogelijke zorg bieden.

In Nederland kennen we inmiddels het verhaal van Foekje Dillema, de atlete die op 13 juli 1950 klaar stond om naar Carcassonne te reizen voor een landenwedstrijd tegen Frankrijk. Vlak voor de trein uit Rotterdam vertrok, werd haar verteld dat ze niet mee mocht want tijdens de keuring een dag eerder was een 'medisch probleem' ontdekt waardoor ze niet zou kunnen sporten. De verbazing was groot, niet alleen bij Foekje Dillema, want ze had een dag tevoren nog meegedaan aan wedstrijden in Groningen. Later kreeg ze te horen dat ze een man zou zijn. Pas in december 2007, een week na haar dood, kreeg Foekje Dillema eerherstel van de Atletiekunie en werden haar prestaties weer in de ranglijsten opgenomen.

Maar Foekje Dillema was niet de enige sportster die slachtoffer is geworden van de beruchte sekstest.

In augustus 2004 vertelde zwemster Corry de Vos in De Telegraaf dat zij op basis van haar prestaties op de schoolslag zeker geselecteerd had moeten worden voor de Olympische Spelen van 1972. En de wereldkampioenschappen in Cali zouden ook geen probleem mogen zijn. Toch werd ook zij met het smoesje van 'een blessure' op het laatste moment niet geselecteerd. Corry de Vos kreeg pas jaren later de reden te horen: zij was geboren met XY-chromosomen.

Testmethodes

Het verschil tussen Foekje Dillema en Corry de Vos was de gebruikte testmethode. Oorspronkelijk werd vooral naar de lichamelijke kenmerken gekeken: een vrouw behoorde borsten en een vagina te hebben, en vooral niet iets wat op een penis leek. Omdat dit tot een soort vleeskeuring leidde die niet door de atletes werd gewaardeerd, werd sinds de Olympische Spelen van Mexico (1968) gekeken naar het chromosomenpatroon: wie twee X-chromosomen had, mocht als vrouw meedoen. In 1992 werd deze methode iets gewijzigd: de aanwezigheid van het SRY-gen, dat zich op het Y-chromosoom bevindt, werd vanaf dat moment de reden om mensen uit te sluiten van de vrouwencompetitie.

María José Martínez Patiño

De methode waardoor Corry de Vos werd uitgesloten, heeft ook voor veel andere sport-

sters gevolgen gehad. Veel sportsters hadden het idee dat ze onmaskerd waren als bedriegers, als mannen. Daarom zwegen ze bijna allemaal. De uitzondering die uiteindelijk het verschil maakte, was in 1985 de spaanse hordeloopster María José Martínez Patiño. In 1985 werd ze getest voor de World University Games in Kobe en werden in alle geteste cellen XY-chromosomen aangetroffen.

De diagnose: Androgeen Ongevoeligheid Syndroom (AOS), een intersekseconditie/DSD waarbij een vrucht met XY-chromosomen ongevoelig is voor androgenen zoals testosteron. Door de ongevoeligheid voor androgenen ontwikkelt het lichaam zich in vrouwelijke lijn, ondanks dat wel testes aanwezig zijn en geen baarmoeder en eierstokken. De testosteron die door de onvruchtbare testes wordt gemaakt, wordt door het lichaam geconverteerd naar estradiol, een hormoon dat zorgt voor borstvorming en een vrouwelijke vetverdeling. Daardoor komen vrouwen er vaak pas in de puberteit, als de menstruatie uitblijft, achter dat ze AOS hebben.

Haar eerdere prestaties werden verwijderd uit de Spaanse ranglijsten, ze verloor vrienden, haar verloofde, hoop en energie.

Twintig jaar later heeft María José Martínez Patiño in *The Lancet* beschreven wat de test met haar gedaan heeft. Ook zij kreeg te horen dat ze een blessure moest simuleren en zich rustig, vriendelijk, maar vooral permanent moest terugtrekken uit de topsport - iets wat zij weigerde. Toen ze in januari 1986 bij de Spaanse nationale kampioenschappen meedeed aan de 60 meter horde, werd haar verhaal gelekt naar de pers. Haar werd de toegang tot het atletiekcomplex ontzegd, haar sportbeurs werd ingetrokken en haar eerdere prestaties werden verwijderd uit de Spaanse ranglijsten. Ze verloor vrienden, haar verloofde, hoop en energie. Ze werd publiekelijk vernederd, maar ook werd haar standpunt dat een vrouw met AOS geen man is, ondersteund door een aantal wetenschappers en sportspecialisten.

Het duurde tot 1988 voordat de IAAF erkende dat vrouwen met het Androgeen Ongevoeligheid Syndroom geen mannen zijn, ondanks hun XY-chromosomen. María José Martínez Patiño kreeg een nieuwe licentie, maar noemde haar overwinning 'bitterzoet'. Haar privacy was op allerlei manieren geschonden en haar topperiode in de sport was voorbij.

Het IOC besloot in juni 1999 te stoppen met een algemene geslachtstest en alleen nog te testen bij een verdenking van fraude.

Transgendervrouwen

Sinds 1990 mogen transgendervrouwen onder strikte omstandigheden meedoen aan de vrouwencompetitie van de IAAF. Omdat bij transgenders de chromosomen niet veranderen, zijn de eerder gebruikte chromosoomtesten niet meer zinvol (als die ooit al zinvol waren). IAAF zocht daarom een nieuwe methode om de vrouwen van de mannen te scheiden. In een protocol werd beschreven aan welke eisen een transgendervrouw moest voldoen om aan de vrouwencompetitie te mogen meedoen. Naast eisen aan het tijdstip van de transitie en de medische behandeling, werden ook eisen aan het testosteronniveau gesteld. Het IOC volgde die eisen in 2004.

Intersekse/DSD

Toen hardloper Caster Semenya tijdens de wereldkampioenschappen 2009 in Berlijn de beste wereldjaartijd voor de 800 meter liep, werd al enige tijd geroddeld over haar sekse. Het bleek dat haar testosteronniveau drie maal zo hoog was als dat van de gemiddelde vrouw. Maar er was een complicerende factor waardoor de regels voor transgenders niet van toepassing waren: Caster Semenya was nooit van geslacht veranderd - ze was als meisje geboren en voelde zich ook vrouw. Dat was voor de IAAF reden Caster Semenya te vragen mee te werken aan een uitgebreide geslachtstest. Daarna duurde het elf maanden voordat de IAAF tot een beslissing kwam. Caster Semenya was vrouw. Hoewel de details geheim bleven, bestond algemeen de indruk dat zij onder druk van de IAAF een medische behandeling had ondergaan om weer mee te mogen doen aan de wedstrijden.

De zaak Semenya had internationaal veel aandacht gekregen in de pers. Daarom had de IAAF een multidisciplinair team artsen uitgebreid onderzoek laten verrichten. Als resultaat van dat onderzoek publiceerde de IAAF in 2011 een nieuw protocol. Daarin stond dat bij twijfel het geslacht voortaan bepaald zou moeten worden door een team bestaande uit gynaecologen, endocrinologen, internisten en psychologen. Hetzelfde jaar voerde de voetbalbond FIFA een soortgelijk protocol in en het IOC volgde een jaar later. In het protocol van de IAAF staat ook dat het Totaal Testosteronniveau van een vrouw lager moet zijn dan de normaalwaarde die voor een man geldt. En de normaalwaarde voor een man is door de IAAF vastgesteld op ≥ 10 nmol/L.

Zowel het stellen van een grenswaarde als de grenswaarde zelf zijn uitermate discutabel. Het stellen van een grenswaarde betekent immers dat het hormoonniveau met medisch ingrijpen kan worden verlaagd tot een niveau waarop deelname aan wedstrijden weer is toegestaan. Maar is het wel de taak van een arts om een gezond lichaam aan te passen aan de eisen van een sportorganisatie? En waarop is die grenswaarde gebaseerd? Is een grenswaarde zinvol?

Medische behandeling

Omdat chromosomen niet kunnen veranderen, maar het androgeenniveau wel, is van een absolute uitsluiting geen sprake meer - vrouwen kunnen een medische behandeling ondergaan om hun androgeenniveau weer binnen de grenzen van de sportorganisaties te brengen. En dat gebeurt dan ook. Vorig jaar schreven Franse artsen, verbonden aan de IAAF, in Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism over de medische behandeling van vier jonge atletes van 18 tot 24 jaar, allen afkomstig uit ontwikkelingslanden. Dezelfde artsen die bij de atletes een te hoog testosteronniveau geconstateerd hadden, gingen over tot het stellen van een diagnose, het voorschrijven van geneesmiddelen én het verwijderen van de geslachtsklieren van de atletes. Bovendien werden bij de sportsters gelijk de clitoris verkleind en een vagina aan-

gebracht. Volgens de Franse artsen hadden de vrouwen daar vrijwillig voor gekozen.

Maar Nederlandse specialisten weten dat niet zo zeker. In de Volkskrant van 25 mei 2013 wordt biochemisch endocrinoloog Anton Grootegoed, hoofd van de afdeling Voortplanting en Ontwikkeling in het Erasmus MC, geciteerd: 'Ik durf vraagtekens te zetten bij de wijze waarop het besluit van deze vrouwen tot stand is gekomen. Hun besluit kan heel goed zijn ingegeven door de grote wens om te blijven sporten.' Internist-endocrinoloog Liesbeth van Rossum (Erasmus MC) uit in dezelfde krant ook twijfels. 'Ik denk dat de vrouwen graag door willen in de topsport en daarom wellicht zijn meegegaan met het voorstel van de artsen.'

Afgezien van een gebrek aan ethiek, kan de artsen ook worden verweten dat zij met hun behandeling negeren dat deze vrouwen zich al 18 tot 24 jaar vrouw voelden, als vrouw functioneerden en als vrouw geaccepteerd werden. Het signaal dat uitgaat van de operaties is dat je alleen een echte vrouw bent als je een kleine clitoris en een diepe vagina hebt. Dit beeld bestaat nog bij veel artsen, maar is maatschappelijk achterhaald, zoals ook uit de nieuwe transgenderwetgeving in Nederland blijkt.

In The New York Times van 12 april 2014 wijzen Katrina Karkazis en Rebecca Jordan-Young op de gevolgen van de medische behandeling. De medicatie en de chirurgische behandeling zijn onomkeerbaar; het verkleinen van de clitoris leidt tot verminderde gevoeligheid en problemen met de seksualiteit, het verwijderen van geslachtsklieren leidt tot onvruchtbaarheid en de hormonen die gebruikt worden om hormoonniveaus te verlagen hebben bijwerkingen met mogelijk levenslange gezondheidsrisico's. In hun artikel in Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism schrijven ook de Franse artsen dat de ingreep medisch gezien niet noodzakelijk was.

Zinvolle grenswaarde?

Maar ook de grenswaarde zelf is onderwerp van discussie. In hun artikel wijzen Katrina Karkazis en Rebecca Jordan-Young op de overlap van testosteronniveaus bij mannen en vrouwen: een onderzoek onder 693 top-atleten laat zien dat het testosteronniveau bij 16,5 procent van de mannelijke atleten lager is dan het zogenaamde mannelijke testosteronbereik. Anderzijds scoort 14 procent boven het vrouwelijke bereik.

Bij topsporters blijkt het niveau van het natuurlijk aanwezige testosteron geen indicatie voor wie sneller kan rennen, meer gewicht kan heffen of harder kan vechten.

Inmiddels erkennen ook onderzoekers verbonden aan de IAAF dat de grenswaarde geen wetenschappelijke grondslag heeft. In een artikel in het Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism schrijven Stéphane Bermon et al.:

Ruim een halve eeuw verschil:

1. De schorsing van Foekje Dillema is een klein berichtje, zonder verdere uitleg. Utrechts Nieuwsblad van 14 juli 1950
2. De schorsing van Maria José Martínez Patiño wordt breed uitgemeten in de Spaanse dagbladen. Ze wordt een man genoemd. Spaanse krant van 29 januari 1986
3. Corry Vos vertelt haar verhaal, zonder dat iemand aan haar vrouwzijn twijfelt. Telegraaf 14 augustus 2004.

Voetbal

Begin dit jaar stond in een aantal Nederlandse kranten dat de Iraanse voetbalbond vier speelsters uit haar nationale vrouwenploeg had geschorst:

"De reden? Het zijn mannen, wachtende op een genderoperatie. [...] Sommigen onder hen hadden seksuele disfuncties zoals onvoldoende ontwikkelde genitaliën of een mix van zowel mannelijke als vrouwelijke organen. Als deze speelsters hun problemen chirurgisch kunnen oplossen en het nodige medisch bewijs van hun 'vrouw zijn' kunnen voorleggen, is er geen reden om hen nog langer te schorsen," aldus Ahmad Hashemian, hoofd van de medische staf van de Iraanse voetbalbond.

Het lijkt in de sport gebruikelijk om vrouwen met een intersekseconditie en transgendervrouwen als man neer te zetten. Toch zal niemand geloven dat een man voor een spelletje damesvoetbal zijn mannelijkheid wil verliezen.

Waarom is het dan bon ton om te suggereren dat dit wel gebeurt? Waarom lekken sportofficials informatie naar journalisten? Waarom staan dit soort berichten in de rubriek *Opmerkelijk Nieuws*? Waarom wordt vaak getwijfeld aan de oprechtheid van de sportsters?

Omdat intersekse/DSD minder geaccepteerd is dan we hopen?

'This arbitrary/definition was chosen in the absence of normative statistics of androgen levels in a high-level athlete female population [...] The lack of definitive research linking female hyperandrogenism and sporting performance is problematic and represents another central point of the controversy.'

Het artikel eindigt met de opmerking dat verhoogde androgeenniveaus als gevolg van intersekse/DSD bij topsportsters veel vaker voorkomen dan bij de rest van de bevolking. Dit vormt volgens de onderzoekers een indirect bewijs dat XY-vrouwen voordeel kunnen hebben van het hogere testosteron-niveau, maar het is niet uit te sluiten dat het Y-chromosoom op een nog onbekende wijze verantwoordelijk is voor het voordeel:

'Like PCOS, hyperandrogenism secondary to a DSD is much more frequent in a population of high-level female athletes than in the general population. This important recruitment bias is, in our opinion, an indirect evidence for performance-enhancing effects of hyperandrogenic DSD conditions and their associated high T concentration in female athletes, but we cannot exclude that the Y chromosome in some unknown way may bring an advantage to female athletes.'

Y-chromosoom

De veronderstelling dat het Y-chromosoom een rol speelt, lijkt bevestigd te worden in een artikel uit Nieuw Zeeland. In Sports Medicine schrijven Malcolm Ferguson-Smith en Dawn Bavington dat tenminste 1 op 421 vrouwelijke atleten de intersekseconditie/DSD Androgeen Ongevoeligheid hebben, terwijl de prevalentie bij de rest van de bevolking minder dan 1 op 20.000 bedraagt. In het eerder aangehaalde onderzoek van Stéphane Bermon et al. onder 849 atleten wordt een nog spectaculairder cijfer genoemd: 1 op 140, waarbij moet worden aangetekend dat alleen vrouwen met een hoog testosteronniveau getest zijn op een intersekseconditie/DSD. Dit betekent dat vrouwen waarbij de geslachtsklieren al waren verwijderd, niet werden herkend als intersekse/DSD.

Level playing field

Officieel worden vrouwen met een van nature hoog testosteronniveau uitgesloten van deelname omdat zij het 'level playing field' verstoren. In de praktijk blijken lang niet al deze atleten top-prestaties te leveren én als ze dat wel doen, gebeurt dat alleen op specifieke onderdelen. Zo leverde Caster Semanya een goede prestatie (nog lang geen wereldrecord) op de 800 meter, maar niet op de andere afstanden. Hoewel de testosteronlimiet officieel geen geslachtstest is, wordt in de praktijk alleen getest als verliezende sportsters klagen dat de concurrente er verdacht mannelijk uitziet.

🌐 nieuwsuur.nl | bit.ly/nieuwsuur-geslacht

Nog lager?

Stéphane Bermon et al. schrijven in hun artikel dat het maximale testosteronniveau van 10nmol/L geen wetenschappelijke onderbouwing kent. Dat betekent niet dat deze onderzoekers de limiet willen loslaten. Uit hun onderzoek blijkt dat bij 99% van de onderzochte atleten zonder intersekseconditie/DSD het testosteronniveau lager was dan 3,08 nmol/L. Ze lijken daarmee te suggereren dat de limiet juist scherper kan worden gesteld. Uit het artikel blijkt niet of een hoger testosteronniveau werkelijk bijdraagt aan betere prestaties. Dat 168 atleten de pil gebruikten (waardoor het testosteronniveau juist afneemt) kan een aanwijzing zijn dat testosteron minder belangrijk is dan gedacht. Aan de vraag of de sport eerlijker wordt door natuurlijke variaties te verbieden, wordt geen aandacht besteed.

Dat het percentage vrouwen met een intersekseconditie/DSD in de topsport veel hoger is dan in de rest van de samenleving, kan er volgens Ferguson-Smith en Bavington op duiden dat vrouwen met XY-chromosomen een voordeel hebben ten opzichte van vrouwen met XX-chromosomen. Toch, zo gaan zij verder, is er geen bewijs dat deze atleten een voor de sport relevant fysiek kenmerk hebben dat niet ook bij andere vrouwen voorkomt. Dit bleek uit onderzoek van de IAAF uit 1992 en wordt ook door recent onderzoek bevestigd.

De testosteronlimiet van 10 nmol/L is niet wetenschappelijk onderbouwd.

Uit het beperkte aantal cases dat in het artikel van Ferguson-Smith en Bavington wordt genoemd, is af te leiden dat vrouwen met XY-chromosomen wat betreft lengte dicht in de buurt van het mannelijk bereik kwamen, maar niet buiten het vrouwelijk bereik. Dit komt overeen met wat in algemene onderzoeken naar vrouwen met het Androgeen Ongevoeligheid Onderzoek wordt gezien. De auteurs achten het waarschijnlijk dat sportvrouwen met XY-chromosomen net als mannen met XY-chromosomen een gunstiger *lean body mass* (LBM, lichaamsgewicht minus het gewicht van het vet in het lichaam) hebben dan sportvrouwen met XX-chromosomen.

Ferguson-Smith en Bavington beargumenteren verder dat een verhoogde androgeenproductie niet leidt tot betere sportprestaties.

Onerlijk of niet?

Hoewel meer onderzoek nodig is, is het niet onaannemelijk dat een Y-chromosoom voordeel biedt - de grote hoeveelheid topatletes met XY-chromosomen zijn nauwelijks te ont-kennen. Maar is er sprake van een *oneerlijk*

voordeel? Vrijwel iedere sport kent lichaams-typen die een voordeel bieden: basketballers zijn lang, langere armen zijn een voordeel bij sommige vechtsporten, jockeys in een paardenrace wegen weinig, goede hardlopers hebben lange benen in verhouding tot hun bovenlichaam, marathonlopers hebben voordeel van smalle heupen en een optimale paslengte, een sumoworstelaar... enzovoort.

Het argument van de sportorganisaties is dat vrouwen niet een te hoog testosteron-niveau mogen hebben, omdat anders geen gelijk speelveld bestaat. Daarmee wordt impliciet gezegd dat vrouwen met een van nature hoog testosteronniveau valsspelen. En andere vrouwen moeten daartegen worden beschermd. Daar zijn een aantal argumenten tegen in te brengen.

Het meest voor de hand liggende tegenargument is, uiteraard, dat andere sporters ook niet worden beschermd tegen concurrenten die door de natuur zijn 'bevoordeeld'. Sterker, winnen in de sport is juist gebaseerd op het volledig benutten van die voordelen.

In 2010 was Fransman Christophe Lemaitre de eerste blanke man die de 100 meter hardlopen onder de 10 seconden had afgelegd. Maar niemand heeft ooit gezegd dat er sprake is van een ongelijk speelveld. Niemand deed de suggestie om Lemaitre een halve seconde voorsprong te geven, of om de benen van Usain Bolt een stukje in te korten. Zulke voorstellen zijn uiteraard compleet onzinnig, maar het verwijderen van geslachtsklieren of het voorschrijven van gevaarlijke geneesmiddelen aan gezonde vrouwen is dat ook.

Een nog belangrijker argument is dat het Y-chromosoom en de eventuele invloed van een van nature hoger testosteronniveau bij lange na niet de enige genetische oorzaken voor betere sportprestaties zijn.

Van de menselijke genenkaart is al sinds 2005 bekend dat 170 genen en QTL's (kwantitatieve kenmerkenlocaties) gekoppeld zijn aan fysieke prestaties en gezondheidsgerelateerde fenotypes. Daarnaast is van 17 mitochondriale genen bekend dat een sequentievariatie invloed heeft op fitheid en prestatie. Succes bij sporten bestaat voor minstens 50% uit genetische aanleg. In het artikel *Genetics and Sports*, in 2009 gepubliceerd in *British Medical Bulletin* laten de auteurs zien dat winnen in de sport per definitie een kwestie is van genetisch voordeel. Het met scalpel en medicijnen aanpassen van vrouwen met een al dan niet reëel voordeel, mag daarom niet

Women's Sport Foundation

De door Billie Jean King opgerichte Women's Sport Foundation (WSF) zegt dat geslachtstesten alleen mogen worden gebruikt om mannen te ontdekken die zich in de vrouwencompositie voordoen als vrouwen. Atleten en sportbonden, zo schrijft WSF, moeten worden geschoold over de aard, zowel fysiek als psychisch, van DSD'S.

🌐 womenssportfoundation.com | bit.ly/WSF-geslacht

Waar ligt de grens?

De Finse cross-country skieër Eero Mäntyranta maakt 65% meer rode bloedlichaampjes aan dan de gemiddelde man. Hij won in totaal zeven Olympische medailles. En de Bahamaanse hoogspringer Donald Thomas heeft erg lange achillespezen, waardoor hij een buitengewone springkracht heeft. Ondanks een niet optimale springtechniek werd hij in 2007 wereldkampioen. In zijn boek *The Sports Gene* beschrijft David Epstein hoe belangrijk genetische bepaalde 'lichaamstypen' zijn voor topsport. Topprestaties zijn onmogelijk zonder genetisch voordeel. Zouden beide sporters ook uitgesloten moeten worden van topsport of geldt dat alleen voor vrouwen met een van nature hoog testosteronniveau?

ted.com | bit.ly/epstein-geslacht

worden voorgesteld als het creëren van een 'gelijk speelveld'.

India

Dat in India de laatste tijd diverse vrouwelijke atletes in problemen zijn gekomen door een te hoog testosteronniveau, komt doordat een vroege medische behandeling van kinderen met een intersekseconditie daar onbruikbaar is, maar ook doordat in India alle atletes getest worden en niet alleen degenen die aan nationale wedstrijden meedoen.

Dutee Chand is slachtoffer van het meest recente 'schandaal'. Net als María José Martínez Patiño zich in 1985 verzette tegen de chromosoomtest, zo verzet Dutee zich tegen de grenswaarde van 10 nmol/L. Zij staat daarin niet alleen. Dutee Chand heeft inmiddels samen met de Sports Authority of India een klacht ingediend bij het Hof van Arbitrage voor Sport in Lausanne en bovendien behoudt Dutee in India haar trainingfacilitei-

ten. Op de website www.letduteerun.org worden steunbetuigingen verzameld, maar zijn ook (wetenschappelijke) artikelen te vinden waaruit blijkt dat de huidige geslachtstest moet verdwijnen.

Het is niet bekend of Dutee Chand een intersekseconditie/DSD heeft of dat haar hoge testosteronniveau een andere oorzaak heeft. Bij andere atletes werd door rancuneuze concurrenten en zelfs door sportorganisaties, al snel na een schorsing informatie naar de pers gelekt over een al dan niet werkelijk aanwezige intersekseconditie/DSD. De aandacht die aan de medische diagnose werd besteed, was primair bedoeld om het slachtoffer in diskrediet te brengen.

Dat deze keer niet gesproken wordt over de oorzaak is een belangrijke stap vooruit, want nu kan eindelijk duidelijk worden gemaakt dat artsen niet kunnen en niet mogen bepalen wie in de sport een vrouw is of een man.

GESLACHT ALS SOCIALE DISKWALIFICATIE

Het meest gebruikte scheldwoord in Nederland is 'homo'. Dat is gebleken uit onderzoek dat Nationale Academie voor Media en Maatschappij (NAMM) en stichting de Kinderconsument verichtten onder leerkrachten. Het is dan ook terecht dat COC Nederland op basis van het onderzoek zegt dat investeren in LHBT-vriendelijke scholen hard nodig blijft.

Maar man en vrouw worden ook als scheldwoord gebruikt, en dat krijgt nauwelijks aandacht. Net zoals het woord homo (en het in de bijbehorende groep plaatsen) bedoeld is om iemands sociale positie aan te tasten, kunnen de woorden *man* en *vrouw* gebruikt worden om de sociale positie van mensen aan te tasten. Een viertal voorbeelden:

Wallis Simpson

Toen de Engelse koning Edward VIII in 1936 met de tweemaal eerder getrouwde Amerikaanse Wallis Simpson wilde trouwen, moest hij van familie en regering kiezen tussen Wallis en de troon. Het werd Wallis. Om haar in diskrediet te brengen werden over Simpson de vreemdste roddels verteld. Zo zou zij goed zijn in orale seks en ze zou zelfs een spion voor de Nazi's zijn. Maar het bekendste gerucht over Simpson wordt zelfs nu nog regelmatig verteld: Simpson zou eigenlijk een man zijn; ze zou geboren zijn met de intersekseconditie/DSD Androgeen Ongevoeligheid Syndroom. Dat een arts verklaard heeft dat hij bij Simpson een vleesboom heeft verwijderd, maakt het gerucht weinig aannemelijk.

Michelle Obama & Ann Coulter

Wie op Google zoekt naar '*michelle obama a man*' krijgt honderdduizenden pagina's waarin beweerd wordt dat Michelle Obama een man is. Vingerlengte, lichaamsbouw en zelfs kleding worden daarbij als 'bewijs' aangevoerd. Ook van de republikeinse auteur en politiek commentator Ann Coulter wordt gezegd dat zij 'eigenlijk een man is', waarbij precies dezelfde soort 'bewijzen' worden aangevoerd als bij Michelle Obama. De auteurs gebruiken vaak mannelijke persoonlijke voornaamwoorden en namen worden 'vermannelijkt': mAnn Coulter en Michael Obama.

Op dezelfde webpagina's wordt regelmatig gezegd dat Michelle Obama en Ann Coulter 'hermafrodieten' zijn.

Johnny Weir

Tijdens de Olympische Winterspelen 2010 in Vancouver maakten twee sportcommentatoren opmerkingen over kunstschaatser Johnny Weir. Claude Mailhot van de Franstalige zender RDS begon met: '*This may not be politically correct, but do you think he lost points due to his costume and his body language?*' Alain Goldberg antwoorde dat Weirs vrouwelijke uitstraling slecht was voor de beeldvorming over andere mannelijke kunstschaatsers: '*They'll think all the boys who skate will end up like him. It sets a bad example.*' Verder zei Goldberg: '*We should make him [Weir] pass a gender test at this point*' waarop Mailhot opmerkte dat Weir aan de vrouwencompetitie zou moeten meedoen. In een persconferentie vertelde Johnny Weir later: '*I've heard worse in bathrooms and whatnot about me.*'

FOTO: ONBEKEND

FOTO: JORGE N. BOGHOSIAN

FOTO: NYLE CASSIDY

FOTO: DAN LEVITTE

Van links naar rechts: Wally Simpson, Michelle Obama, Ann Coulter, Johnny Weir.